

Spis treści

Wstęp	11
Rozdział 1. Regulacje prawne w zapobieganiu i zwalczaniu nadużyć ryнку finansowego	15
1.1. Zagraniczne i polskie regulacje prawne w zakresie rynku finansowego	15
1.1.1. Geneza funkcji <i>compliance</i>	15
1.1.2. Amerykańskie akty prawne	17
1.1.2.1. Dodd-Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act (wraz z Regulą Volckera)	17
1.1.2.2. Sarbanes-Oxley Act of 2002	18
1.1.2.3. FATCA – Foreign Account Tax Compliance Act	18
1.1.3. Unijne akty prawne i ich implementacja	19
1.1.3.1. System MiFID II	19
1.1.3.2. Rozporządzenie PRIIPs	22
1.1.3.3. System MAD II	23
1.1.3.4. Rozporządzenie benchmarkowe	24
1.1.4. Polskie regulacje dotyczące rynków finansowych	25
1.1.4.1. Ustawa o obrocie instrumentami finansowymi	25
1.1.4.2. Ustawa o ofercie publicznej	26
1.1.4.3. Ustawa o nadzorze nad rynkiem kapitałowym	27
1.1.4.4. Ustawa o nadzorze nad rynkiem finansowym	27
1.1.4.5. Inne regulacje związane z rynkami instrumentów	28
1.2. Założenia i praktyka <i>compliance</i> w polskich instytucjach rynku finansowego	29
1.2.1. Geneza i istota funkcji <i>compliance</i> w Polsce	29
1.2.2. <i>Compliance</i> w firmie inwestycyjnej w systemie MiFID II	31
1.2.3. System kontroli wewnętrznej	36
1.2.4. Wytyczne i stanowiska regulatorów – Polska	38
1.2.4.1. Stanowisko UKNF ws. funkcjonowania w ramach firm inwestycyjnych systemu nadzoru zgodności działalności z prawem (<i>compliance</i>)	38

1.2.4.2. Stanowisko UKNF ws. postępowania firm inwestycyjnych na rynku Forex	40
1.2.4.3. Wytyczne KNF dotyczące świadczenia usług maklerskich na rynku OTC instrumentów pochodnych	41
1.2.5. Wytyczne i stanowiska regulatorów globalnych i unijnych	42
1.2.5.1. Zgodności i funkcja zapewnienia zgodności w bankach	42
1.2.5.2. Wytyczne ESMA ws. określonych aspektów wymogów dyrektywy MiFID dotyczących komórki ds. nadzoru zgodności z prawem	43
1.2.5.3. Wytyczne ESMA ws. zasad i praktyk dotyczących wynagrodzeń (MiFID)	43
1.2.5.4. Wytyczne ESMA dotyczące oceny wiedzy i kompetencji	44
1.3. Nadużycia na polskim rynku finansowym i ich zwalczanie na tle rozwiązań światowych. Manipulacje i wykorzystanie informacji poufnych	45
1.3.1. Wstęp i rys historyczny	45
1.3.2. Manipulacja instrumentem finansowym	47
1.3.3. Informacja poufna	51
1.3.4. Przeciwdziałanie manipulacjom i wykorzystaniu informacji poufnych	52
1.3.5. Manipulacja wskaźnikiem referencyjnym	54
1.3.6. Przykłady manipulacji na świecie	56
1.3.6.1. Skandal LIBOR	56
1.3.6.2. Skandal FX	57
1.3.7. Przykłady manipulacji na polskim rynku finansowym	58
1.3.7.1. PSW Capitol S.A.	58
1.3.7.2. Alchemia S.A.	59
1.3.7.3. Bumech S.A.	59
Rozdział 2. Unikanie opodatkowania na rynkach finansowych	63
2.1. Unikanie i uchylanie się od opodatkowania instrumentów finansowych	63
2.1.1. Unikanie opodatkowania dochodów kapitałowych	63
2.1.2. Agresywna optymalizacja z użyciem instrumentów finansowych	65
2.1.3. Optymalizacja podatków spadkowych i majątkowych	67
2.2. Podatkowe wehikuły inwestycyjne	69
2.2.1. Zbycie udziałów lub akcji w procesach restrukturyzacyjnych	69
2.2.2. Spółki osobowe	70
2.2.3. Spółki holdingowe	72
2.2.4. Fundusze inwestycyjne	77
2.2.4.1. Dedykowane fundusze inwestycyjne (FIZ i FIZAN)	78
2.2.4.2. Fundusze nieruchomości. Fundusze typu REIT	81
2.2.4.3. Narodowe fundusze inwestycyjne (NFI)	85
2.2.5. Podatkowe grupy kapitałowe (PGK) i grupy VAT	85
2.2.6. Alternatywne spółki inwestycyjne (ASI)	88

2.2.7. Estoński CIT. Specjalny fundusz inwestycyjny	91
2.2.8. Prywatne fundacje rodzinne	92
2.2.9. Wehikuły <i>offshore</i>	94
2.3. Optymalizacja podatkowa inwestycji indywidualnych	99
2.3.1. Kampanie antypodatkowe (2001–2003)	99
2.3.2. Produkty emerytalne	100
2.3.3. Detaliczne fundusze inwestycyjne	105
2.3.3.1. Fundusze parasolowe	106
2.3.3.2. Fundusze dywidendowe	107
2.3.4. Ubezpieczeniowe fundusze kapitałowe (UFK)	108
2.3.5. Transakcje pakietowe pozasesyjne	110
2.3.6. Strategie derywatów walutowych	111
2.3.7. Aktywa alternatywne	112
2.3.7.1. Przedmioty kolekcjonerskie i drogocenne	113
2.3.7.2. Nieruchomości	114
2.3.7.3. Kryptowaluty	114
Rozdział 3. Nieprawidłowości w zakresie doradztwa inwestycyjnego	115
3.1. Nielegalne lub nierzetelne doradztwo inwestycyjne	
– najpowszechniejsze nadużycie na rynku kapitałowym	115
3.1.1. Nielegalne lub nierzetelne doradztwo inwestycyjne największą z plag rynkowych?	115
3.1.2. Istota doradztwa inwestycyjnego	120
3.1.2.1. Podstawy prawne doradztwa inwestycyjnego w Polsce i podmioty uprawnione do jego świadczenia	120
3.1.2.2. Definicja usługi doradztwa inwestycyjnego	122
3.2. Nielegalne doradztwo inwestycyjne	126
3.2.1. Charakterystyka przestępstwa nielegalnego doradztwa inwestycyjnego	126
3.2.2. Przestępstwo nielegalnego doradztwa inwestycyjnego a rekomendowanie wykorzystania informacji poufnych	133
3.2.3. Przestępstwo nielegalnego doradztwa inwestycyjnego a nieprawidłowe świadczenie doradztwa inwestycyjnego	135
3.2.4. Przestępstwo nielegalnego doradztwa inwestycyjnego a <i>misselling</i>	140
3.2.5. Przestępstwo nielegalnego doradztwa inwestycyjnego a przestępstwo oszustwa	142
3.2.6. Świadczenie doradztwa zaleźnego pod pozorem doradztwa niezależnego	144
3.2.7. Świadczenie doradztwa odpłatnego przez niezależnego dystrybutora	146
3.3. Działalność <i>family office</i> a nielegalne doradztwo inwestycyjne	147

3.4. Pożądane kierunki zmian w sferze doradztwa inwestycyjnego	150
3.4.1. Uwolnienie zawodu doradcy inwestycyjnego	150
3.4.2. Zwiększenie realnego nadzoru nad doradcami klienta	152

Rozdział 4. Nadużycia w obrocie walutami cyfrowymi (aktywami kryptograficznymi) 155

4.1. Kreacja i obrót walutami cyfrowymi jako pole do nadużyć	155
4.2. Normatywne odniesienia do nadużyć w obrocie walutami cyfrowymi	158
4.3. Nadużycia prawa powszechnego	160
4.3.1. Unikanie opodatkowania jako nadużycie w obrocie walutami cyfrowymi	160
4.3.2. Rozwiązania prewencyjne przewidziane w ustawie o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy	162
4.3.3. Penalizacja bezprawnego zawłaszczenia (kradzieży) oraz działalności hakerów	165
4.4. Poszczególne przypadki nadużyć uregulowane w projekcie rozporządzenia MiCA	166
4.4.1. Uwaga wprowadzająca	166
4.4.2. Tzw. odpowiedzialność prospektowa w obrocie instrumentami finansowymi – skrót	167
4.4.3. Tzw. odpowiedzialność prospektowa w obrocie tokenami użytkowymi	168
4.4.4. Tzw. odpowiedzialność prospektowa w obrocie tokenami powiązanymi z aktywami (tokenami inwestycyjnymi)	172
4.4.5. Tzw. odpowiedzialność prospektowa w obrocie tokenami będącymi pieniądzem elektronicznym (tokenami płatniczymi)	173
4.4.6. Oferta publiczna tokenów bez zezwolenia	174
4.4.7. Niewykonanie zobowiązania przez dłużnika jako nadużycie w obrocie aktywami cyfrowymi	176
4.4.8. Wykorzystanie konfliktu interesów	179
4.4.9. Świadczenie usług bez zezwolenia	181
4.5. Regulacje szczególne w projekcie rozporządzenia MiCA	183
4.5.1. Refleksja wprowadzająca	183
4.5.2. Zakaz <i>insider tradingu</i>	183
4.5.3. Zakaz manipulacji na rynku	184
4.6. Oficjalny katalog nadużyć	185
4.7. Sankcjonowanie nadużyć w świetle projektu rozporządzenia MiCA	188

Rozdział 5. Oszukańcza sprawozdawczość finansowa 191

5.1. Wymogi prawne sprawozdawczości finansowej	191
5.2. Jednostki zainteresowania publicznego	194
5.3. Rachunkowość jako dziedzina nauk społecznych	196

5.4. Odpowiedzialność za rzetelną sprawozdawczość finansową	197
5.5. Nieprawidłowości w zakresie sprawozdawczości finansowej	198
5.6. Statystyki oszustw gospodarczych	200
5.7. Trójkąt oszustw	203
5.8. Motywacje w zakresie oszukańczej sprawozdawczości finansowej	205
5.9. Systemowe zabezpieczenia prawidłowej sprawozdawczości finansowej	207
5.10. Szczególna rola zewnętrznego audytu w zapobieganiu przestępczości finansowej	209
5.11. Afery księgowe na rynkach finansowych	212
5.12. Przypadek GetBack S.A.	212
5.12.1. Rola audytora	217
5.12.2. Rola Rady Nadzorczej	218
5.12.3. Rola podmiotów trzecich, w tym dystrybutorów obligacji	219
5.12.4. Rola Komisji Nadzoru Finansowego	219
5.12.5. Trójkąt oszustw w aferze GetBack	220
5.13. Przypadek Wirecard AG	222
5.13.1. Przebieg skandalu	222
5.13.2. Rola audytora	225
5.13.3. Rola niemieckiego nadzoru BaFin	226
5.13.4. Rola Rady Nadzorczej	228
5.13.5. Trójkąt oszustw w aferze Wirecard	229
5.13.6. Podobieństwa i różnice do afery GetBack	230
5.14. Perspektywy oszukańczej sprawozdawczości finansowej	231
Zakończenie	233
Bibliografia	235
Literatura	235
Akty prawne	240
Orzecznictwo	242
Strony internetowe	243
Inne materiały	246
Spis tabel	248
Spis wykresów	249
Noty o autorach	250